

Kutsal Kadın ve Kamu

MUSTAFA TEKİN

AÇILIM YAYINLARI
İSTANBUL 2004,
366 S., 13.5X21 cm,
ISBN: 9753522037

“Kadınlara mı gidiyorsun? Kırbacımı unutma!” diyen ünlü filozof Nietzsche, aslında 20. yüzyıla kadar Batı’da hakim olan görüşü yansıtıyordu. Her ne kadar feminist dalgalar kıyılarıımıza vursa da Avrupa kültüründe durum son zamanlara kadar çok da farklı değildi. Fakat, nasıl olduysa bu insan unsuru kapımıza dayanıp kadınların haklarını savunur oldu. “kafes” ve “harem” motifleriyle ustalıklı bezenmiş oryantalist figürler, aslında alttan alta İslamiyet’in kadına tali bir görev yüklediği iddialarını savuruyordu. Doğulu kadın “atıl”dı, Batılı kadın ise faal. Doğulu kadın erkeğinin arkasındaydı, Batılı kadın ise eşit gözüktüyordu. Gerçekte hapsi çok iyi kurgulanmış bir oyunun parçasıydı. Biz ise bu iddialara cevap vermek zorunda kaldık. Doğulu kadının ne kadar “aydın” olduğunu, ne kadar “özgür” olduğunu, ne kadar “belirleyici” olduğunu ispat etmeye çalıştık. Maalesef hep reaksiyon veriyorduk, aksiyonu yapan onlardı.

Mustafa Tekin’in kaleme aldığı *Kutsal, Kadın ve Kamu* adlı kitap işte tam da bu oyunu bozmaya çalışan bir kitap. Onlar istediği için değil, biz istediğimiz için cevap veren bir kitap. Açılım Kitap’tan çıkan bu kitap Tekin’in

doktora çalışmasının kitaplaşmış hali. Din sosyolojisi alanında kadın meselesinin “aydın kadın”ların gözünden incelenmesi açısından bir ilke imza atılmış oluyor. Böylece kadınlar tanımlanmaktan kurtulup kendilerini anlatabilmenin şerefini duyuyorlar. Kadınların gözünden kadın problemleri ilk defa aydınların katılımıyla ciddi bir şekilde masaya yatırılıyor. Bunu sağlayan en büyük faktör ise Türkiye nin önde gelen 13 aydınıyla yapılan mülakatlar. Gazeteci, siyasetçi, yazar, televizyon programcısı, akademisyen ve araştırmacılardan oluşan bu örneklem önemli bir portre çiziyor. Tekin, tezini inşa ederken belirli kategoriler kurmak durumunda olduğu için bu aydınları “modernist,” “geleneksel” ve “İslamcı” olarak sınıflandırıyor. Hepimizin medya aracılığıyla yakından tanıdığı bu “aydın kadın”lar şunlardır: *Nilüfer Göle, Alev Alatlı, Gülay Gökürk, Nuray Mert, Ümit Meriç Yazan, Nevval Sevindi, Amiran Kurkan Bilgeseven, Nazlı Ilıcak, Cihan Aktaş, Fatma Karabıyık Barbarosoğlu, Yıldız Ramazanoğlu, Hidayet Şekatli Tuksal ve Ayşe Böhürler*. Kitabın bölümleri ise ikiye ayrılmış olup birinci bölümde konu ile ilgili kavramsal tanımlamalar ve tarihi arkaplan, ikinci bölümde ise bu kurulan çerçeveye göre Türkiye’de aydın kadınlara göre din ve kadın; dolayısıyla mülakatlara verilen cevaplardan yapılan çıkarımlar yer almaktadır. Araştırmanın bu bağlamda cevabını aradığı sorulardan bazıları şunlardır:

Aydın Kimdir?

Tarihi ve sosyolojik olarak **Aydın Kadın** olgusunun Türkiye’deki portresi nedir?

Aydın Kadın, aydın kavramından farklı **ontik bir kategori** mi ifade eder?

Farklı düşünsel kategoriden aydın kadınların **din ve kadın** olgusuna yaklaşımları nasıl şekillenmiştir?

Kadın konusuna yaklaşımların şekillenmesinde **hangi din anlayışlarının** ne oranda rolü vardır?

1980 öncesi ve sonrasında aydın kadınların din ve kadına bakışlarında bir **dönüşüm** olmuş mudur?

Türkiyenin modernleşme sürecinde kadın konusuna yaklaşımların dinle ne oranda ilintisi vardır?

Aydın kadın perspektifinden bugünkü din ve kadın anlayışında **sosyolojik, tarihsel ve konjonktürel faktörlerin rolü** ne orandadır?

Sözü daha fazla uzatmadan kitabı bir an önce edinerek sosyoloji kitaplığınızı zenginleştirmenizi tavsiye ederiz. Biz aradan çekilerek sizi yazarla baş başa bırakalım:

“Din ve kadın olgusu tarih boyunca olduğu gibi bugün de gerek geniş halk katmanlarında gerekse entelektüel bağlamda aydınlar düzeyinde ilgi çekmeye devam etmektedir. Ayrıca dinle bağlantılı olarak tartışılan kadın olgusu, Türkiye’nin modernleşme süreci içerisinde bir çok değişti-

min net bir biçimde izlenebildiği bir alan olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmamızda biz, hem din ve kadın, hem aydın kadın ve din, hem de aydın kadın-kadın gibi içiçe geçen ilişkileri ele almakta, bir yandan din olgusuna diğer yandan din dolayımıyla kadın olgusuna "aydın" düzeyinde kadınların yaklaşımlarını inceleme konusu yapmaktayız. Bu araştırmanın ayrıca kadınların "kendileri"ne içten bakışlarını yansıtımları açısından da önem taşıdığı kanaatindeyiz".■

İmran AYDINLI

Biz ve İktbal

Dr. ALİ ŞERİATİ

FEER YAYINLARI
ANKARA 2007,
232 S., 13.5X21 cm,
ISBN: 9789756004418

Editörlüğünü, Türkiye'de fars dilinin en önemli iki ismi olan Doç. Dr. Hicabi KIRLANGIÇ ile Doç. Dr. Derya ÖRS'ün yaptığı ve tamamı 37 kitaptan müteşekkil "Ali Şeriatî Külliyyatı"nın beşincisi olarak yayımlanan kitap "tek ruhlu ama çok boyutlu bir insan" olan Hindistanlı Müslüman düşünür ve şair Muhammed İktbal'i (1837-1938) konu ediniyor.

Bir özgürlük sevdalısı olan Ali Şeriatî (1933-1977), Muhammed İktbal'i Batıcılık ve gençliği yok edecek bir anlayışın timsali gördüğü için konu edinir: "O, içerideki cezalet ve donukluğa yabancıların acımasız askeri pençeleri altındaki esarete rağmen, İslam'ın hâlâ büyük dahiler

ortaya çıkarma, güzel, derin ve güçlü ruhlar yetiştirme yeteneğine sahip olduğunu, İslâm kültürünün, hâlâ kendi evlatlarını Batı kültür ve uygarlığının eteğinden geri alıp kendi eteğinde yetiştirebileceğini; sömürülen hasta bir ülkeden, güçlü ve uygar bir sömürgeci Avrupa'ya yol bulan Hindistanlı bir gençten bir ikbal var edebileceğini gösterdi. İktbal tek ruhlu ama çok boyutlu bir insandır ve bu bir rastlantı değildir. İslâmî ruh böyledir."

"İslâm'ın Allah'ı, İslâm'ın Kitabı, İslâm'ın Peygamberi, İslâm'ın yetiştirdiği örnek kimseler, İslâm'ın Medine'si ve hatta İslâm'ın mescidi böyledir."

İktbal'i böyle bir ailenin çocuğu, böyle bir mektebin yetiştirdiği şahsiyet olarak ele alan Şeriatî, bu çağdaki ihtiyaçlarımıza cevap verebilmek için ondan neler alabileceğimizin peşindedir. Zira İktbal, Şeriatî'ye göre İslâm'ın parçalanmış boyutlarını, dağılmış uzuvlarını, tarih boyunca siyasi oyunlarla, birbiriyle çelişik felsefi ve sosyal eğilimlerle parça parça edilmiş ve her bir parçası belli bir grubun elinde tutulan İslâm'ın diri bedenini bir araya getirip yeniden inşa etmenin yanı sıra kendisini güzel ve çok boyutlu bir şahsiyet olarak yetiştirmiş biridir.

Muhammed İktbal devrirci bir yeniden doğuşun mücessem halidir. Doğu ve Batı kültürlerinin her ikisine de sahip olan İktbal'i tanımak bu yüzden Şeriatî'ye göre sadece bireysel olarak bir şahsiyeti tanımak değildir; bir mektebi, bir ideolojiyi, kendi halimizi, konumumuzu ve şartlarımızı tanımaktır.

AFGANİ'nin (1838-1897) çoraklaşmış ümmetin tarlasına saçmış olduğu tohumların ilk meyvesi ve bir dönemin adı olan İKBAL'i tanımak, bu yüzden İslâm'ı tanımak, Müslümanları tanımak, şimdiki zamanı ve geleceği tanımak demektir.

İktbal, bu çağın bütün felsefi ve ruhî konaklarını, İslâmî görüşü üzerinde katetmiştir. Bilinçli bir Müslüman ve devrimci olması hasebiyle, aynı zamanda antiemperyalist bir şahsiyet olan İktbal'in insanlığa en büyük mesajı şudur: "Zaman sana uymazsa, sen zamanla savaş." "Gönüllerimizde kendi ateşimizi yakalım. İman ve irfan ruhunu, insan yetiştiren o aşkı yeniden canlarımızda alevlendirelim. Köle olmayalım. Tüm zaaflarımızdan, korkularımızdan kurtulalım ve özgürlüğe ulaşalım..."

"Dert, aşk ve eylem" ile yoğrulmuş bir dünya görüşüne mensup olan İktbal'in amacı; İslâm'a dayanarak, onu bireysel bir inanç, ruhsal bir itici güç ve bireyle Allah arasındaki içsel bir bağdan ibaret olan ahlâkî bir sistem olmaktan çıkarıp insanın, toplumun, maddî ve manevî hayatın bütün varlıksal boyutlarını kapsayan bir ideolojiye dönüştürmektir.

"Biz ve İktbal" uyuşturucu olan dinlerin pazarlığında bu çağda, kılıç dini olmakla suçlanan İslâm'ın şahitleri olmayı bir onur kabul edenler için...■

Rufi TİRYAKİ